

beri agytól, a modern tudat inkongruens tartalmától: „Nem túlzás tehát egyfajta vetítőgépként elképzelni az emberi agyat, amely a racionális és irracionális, kauzális és nemkauzális, világos és sötét szférák határán áll.” (210.) Ez az a határ, melyet elfedve az élet legkülönbözőbb területein kialakulhatnak káros elfojtások, tagadások; de ezt a határt el is lehet ismerni, és akkor olyan vigasztalan remekművekhez vezethet, mint Buñuelnek az éhező spanyol faluról készített 1932-es filmje, a *Föld, kenyér nélkül*. A határ/limes paradigma egyik félelmetes megoldását Földényi Hegel már említett történetfilozófiai művének abban a mozdulatában látja, mellyel a filozófus az értelmes, teleologikusan elgondolható, céllal rendelkező történelem fogalmát megvonja egy egész földrésztől, nevezetesen Afrikától. „Mit utasít el itt egyetlen mondatban Hegel? A fénylő aranyat, a gyermekkort és az éjszakát” (28.), vagyis a határ örök túloldalán elhelyezkedő, akceptálhatatlan, elveszett vagy soha meg sem talált dolgok metaforikus világát. Elzárja önmaga elől még a nyelvben birtokolható, olvasható határ másikat is, és ezzel a történelem, örökre lemondva a határon túlról érkező üzenetek mindegyikéről, a tér és idő logikus, ésszerű, józan egységeként nehezedik a kultúrára. Földényi célja feloldani ezt a határt minden írásában (melyet persze mindannyiszor máshol fedez fel), egyszerre megtalálni azt, ami a határon innen van, és türelmesen várni arra, ami azon biztosan túl. Azt mondanám tehát, hogy akkor járunk el helyesen, ha, miközben könyvét olvassuk, mindvégig ezt az egyes szövegeiben, de bizonyos mondataiban is mindig ott húzódó hajszálvékony, eltűnőfélben lévő vonalat követjük a szemünkkel. Valóban nagyon kell figyelniük, mert jóllehet, féllábbal olykor még csak Fekete-Afrika földjén lépdél, a másikkal talán már (és ekkor a legjobb): ismeretlen kontinensen.

Tóth Ákos

